Iceland Liechtenstein Norway Active citizens fund

NA PRESEČIŠČU (NE)ENAKOSTI

PRIROČNIK NAPREJ

PRIROČNIK za celostno opolnomočenje mladih Romov in Rominj

NAJBOLJŠE PRAKSE IN KLJUČNE INFORMACIJE

ipes

RAZVOJNI CENTER MURSKA SOBOTA
REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA ZA POMURJE

Inland Norway University of Applied Sciences

UVOD

V sklopu projekta NAPREJ, smo v zaključku leta 2023 in v začetku leta 2024 izvajali delavnice v sklopu NAPREJ Edukativno-ozaveščevalnega programa.

Na delavnicah, ki so potekale na območju romskih naselij v Pomurju, smo mlade Rome in Rominje prosili tudi za sodelovanje pri pripravi pričujoče publikacije. Slednja je nastala na podlagi skupnega dela, izmenjave idej, pobud in identificiranju pomembnih, temeljnih infomacij, ki bi lahko prispevale k celostnemu opolnomočenju mladih Romov in Rominj iz vse Slovenije.

Vsebina publikacije sledi šestim izbranim tematikam NAPREJ Edukativno-ozaveščevalnega modula:

- **SPOLNI STEREOTIPI**
- **ENAKOST SPOLOV**
- **NASILJE (NA PODLAGI SPOLA)**
- **FIZIČNO IN DUŠEVNO ZDRAVJE**
- **DISKRIMINACIJA**
- **IZOBRAŽEVANJE IN ZAPOSLOVANJE - SOCIALNA AKTIVACIJA**

Iceland Liechtenstein Norway **Active citizens** fund

NAPREJ

O PROJEKTU NAPREJ

Projekt NAPREJ (Na presečišču (ne)enakosti: opolnomočenje Rominj in romskih skupnosti za vprašanja enakosti spolov) zasleduje dva cilja: opolnomočenje mladih Rominj za vprašanja enakosti spolov in ozaveščanje širše javnosti (vključno z lokalnimi in nacionalnimi deležniki ter deležnicami) o položaju romske skupnosti, izzivih ki se porajajo med enakopravnostjo in enakostjo ter o pomenu zavrnitve institucionalnega rasizma in diskriminatorne obravnave romske populacije.

Projektno partnerstvo projekta NAPREJ sestavljajo:

- **INŠTITUT ZA PROUČEVANJE ENAKOSTI SPOLOV - IPES MARIBOR**
- **RAZVOJNI CENTER MURSKA SOBOTA**

»Podprto s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2014–2021«.

ipes

RAZVOJNI CENTER MURSKA SOBOTA
REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA ZA POMURJE

INN
Inland Norway University of Applied Sciences

Kazalo vsebine

05 Spolni stereotipi

07 Enakost spolov

09 Nasilje na podlagi spola

14 Fizično in duševno zdravje

17 Pomen fizičnega zdravja

20 Diskriminacija

22 Izobraževanje in zaposlovanje – socialna aktivacija

SPOLNI STEREOTIPI

Kaj so spolni stereotipi?

Spolni stereotipi so kot IZMIŠLJENA in NERESNIČNA pravila, ki pravijo, da morajo biti fantom oziroma moškim všeč določene stvari, dekletom oziroma ženskam pa druge. Nekateri ljudje na primer menijo, da bi se fantje morali igrati samo s tovornjaki, deklice pa samo s punčkami. Te ideje so lahko negativne, saj predvidevajo, da smo vsi moški in vsi ženske enaki in bi morali imeti radi tudi enake stvari, glede na svoj spol.

Zakaj naj mi bo mar?

Spolni stereotipi lahko podobni nevidnim zidovom ali stropov, ki nam preprečujejo, da bi bili to kar si želimo, da bi počeli kar nas veseli. Zaradi njih se lahko počutimo prisiljene, da se obnašamo na določen način, tudi če se nam to ne zdi prav. Spolni stereotipi so na delu, kadar menimo, da dekleta ne morejo biti močna ali da fantje ne morejo jokati - kar je popolnoma neresnično!

Kako drugače?

- Zavedajte se, da je večina spolnih stereotipov in predstav o moškosti in ženskosti naučena zelo zgodaj, v otroštvu. Premislite o vzorcih in normah, ki jih skozi partnerske in družinske odnose ter vaše obnašanje prenašate na svoje potomce!
- Pričakujte in spodbujajte moške in ženske, da si opravila povezana s skrbjo za dom, družino, otroke, starejše in bolne enakomerno razdelite!
- Izbirajte aktivnosti, interese, zanimanja in poklice, ki vas zanimajo!
- Razmišljajte o enakosti spolov, o tem kako pomembno bi bilo enakost doseči in v razmislek vključite tudi moški! Tudi oni so lahko – kot žrtve hegemone moškosti ali moških spolnih stereotipov pogosto v stiski, a o tem težje spregovorijo, ravno zaradi tradicionalnih spolnih vlog, ki moške odvračajo od izražanja čustev in iskanja pomoči.
- Enakovredno spoštujte, upoštevajte in poslušajte doprinose moških in žensk. Premislite o procesih izgradnje družbe, pomembnih dosežkih in ženskah, ki so k temu pomembno prispevale, a žal ostajajo v ozadju zgodovine. Vprašajte se zakaj je temu tako in kako lahko to spremenite?
- Opazujte svojo okolico, zavedajte se, da spolni stereotipi pogosto opravičujejo uporabo seksizma in tudi nasilja nad ženskami! Reagirajte, če ste priča takšnim situacijam – skušajte ustvariti prihodnost z ničelno toleranco do nasilja.

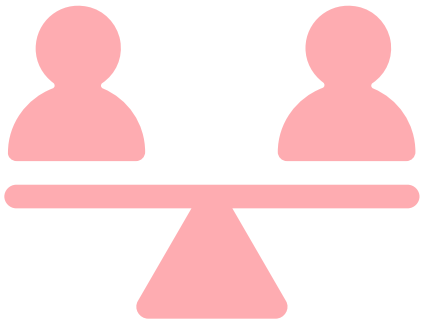
ENAKOST SPOLOV

Kaj je enakost spolov?

Enakost spolov pomeni, da imajo vsi - deklice, dečki, ženske in moški - enake pravice, enake možnosti in so deležni enake obravnave, tako v javnem kot v zasebnem življenju. Prizadevanja za enakost spolov temeljijo na razbijanju stereotipov in zagotavljanju, da lahko vsakdo sledi svojim sanjam in željam, ne glede na spol.

Zakaj naj mi bo mar?

Enakost spolov pomeni ustvarjanje enakih pogojev za vse. Koristi vsem, saj ustvarja svet, v katerem se slišijo glasovi in mnenja vseh, ter svet v katerem talenti in sposobnosti zasijejo ne glede na to, ali si fant ali dekle; moški ali ženske. Če drug drugega obravnavamo spoštljivo in pošteno, vsi zmagujemo!

Kako drugače?

Sodelujte pri gospodinjskih opravilih. Pri kuhanju, čiščenju ali urejanju doma lahko sodeluje vsak, ne glede na spol. To zagotavlja pravično porazdelitev odgovornosti in pomaga vsem razvijati dragocene življenjske spretnosti.V družinske odločitve vključite tako dečke kot deklice, moške in ženske. Ne glede na to, ali gre za načrtovanje dejavnosti ali razpravo o pomembnih zadevah, je treba slišati in upoštevati mnenja vseh.

Spodbujajte in podpirajte izobraževanje drug drugega. Dekleta in fantje morajo imeti enake možnosti za študij in uresničevanje svojih interesov. Nobene sanje niso prevelike in vsak si zasluži priložnost za učenje in rast.

Podpirajte hobije in interese drug drugega, ne da bi pri tem sledili spolnim vlogam in prepričanjem, da se dekleta in fante spodobijo drugačne aktivnosti. Naj gre za ukvarjanje s športom, učenje glasbenega inštrumenta ali raziskovanje umetnosti in obrti, vsakdo naj se svobodno ukvarja s tem, kar ga veseli.

Postavite se za svoje prijatelje_ice. Če vidite, da je nekdo obravnavan nepravično zaradi svojega spola, bodite njegov zaveznik_ica.
Kako drugače?
Zavedajte se pomena osebnih mejah in spoštujte meje drug drugega. Vsakdo si zasluži, da se počuti udobno in varno, tako v prijateljskih kot v romantičnih, partnerskih ali družinskih odnosih.

Ne glede na to, ali gre za dobre ocene, športno udejstvovanje ali doseganje osebnih mejnikov, praznujte uspehe vseh, ne glede na spol.

Trudite se za vzpostavljanje odprte in iskrene komunikacije. Spodbujajte varne pogovore o občutkih, skrbeh in ciljih, ki so nekaj običajnega tako med moškimi kot med ženskami. Samo na tak način se lahko uspešno gradita zaupanje in razumevanje med prijatelji_cami in družinskimi člani_cami.

NASILJE (NA PODLAGI SPOLA)

Kaj je nasilje na podlagi spola?

Nasilje na podlagi spola je vsako škodljivo dejanje, ki je usmerjeno proti nekomu na podlagi njegovega oziroma njenega spola. Prizadene lahko tako dekleta kot fante, moške kot ženske, v več kot 90-ih % pa so žrtve tega nasilja ženske, oziroma deklice. Nasilje na podlagi spola vključuje fizično, čustveno ali spolno zlorabo in je kaznivo in nedopustno ravnanje. Nasilja ne smemo zamenjevati s konfliktom, nit inasilje ni primeren način razreševanja konfliktov, ki so del vsakega odnosa. Vsakdo si zasluži živeti brez nasilja, brez strahu.

Zakaj naj mi bo mar?

Nasilje na podlagi spola prizadene posameznike_ce in skupnosti. Ovira nas pri doseganju naših polnih zmožnosti in ustvarja vzdušje strahu. Vsi si zaslužimo živeti v svetu, v katerem se počutimo varne in kjer nas spoštujejo, ne glede na spol. Pomembno je, da se zavedamo, da ob nasilju, ki ga opazimo ne pogledamo stran, ampak da skupaj pomagamo preprečevati nasilje in ustvarjati družbo z ničelno toleranco do nasilja.

Kaj storiti, če nasilje opazimo?

Nasilje je družbeni problem in ne zasebni konflikt med dvema. Če torej nasilje opazimo v naši neposredni okolici ali smo mu priča, ga moramo prijaviti, na ta način bomo onemogočili storilce da z nasiljem nadaljujemo, jim podali jasno sporočilo, da je nasilje nedopustno in da morajo za to odgovarjati, žrtvam pa bomo pomagali, da zaživijo na varnem in brez strahu.

Če se žrtve nasilja odločijo, da bodo z nami spregovorile o stvareh, ki jih doživljajo, jim moramo absolutno verjeti in jih ne dodatno viktimizirati. Zavedati se moramo, da so zmogle veliko poguma, da so spregovorile in premagale sram in stigmo, ki neupravičeno spremljata žrtve nasilja. Zagotoviti jim moramo nadaljnjo pomoč. Kot posamezniki in posameznice pa od nasilja nikoli ne smemo odvračati pogleda stran – tudi s tem namreč pripomoremo k normalizaciji nasilja in ščitimo storilce. Vsi si zaslužimo živeti brez strahu, naša dolžnost je, da skupaj ustvarimo družbo, ki nasilja ne bo tolerirala!
Nasilje lahko prijavo s klicem na policijo – 113, pokličemo lahko tudi njihovo anonimno telefonsko številko 080 12 00. O nasilju lahko obvestimo tudi lokalne Centre za socialno delo, po pomoč in nasvet pa se lahko obrnemo tudi na:

Društvo SOS telefon za ženske in otroke žrtve nasilja – 080 11 55 (telefonska linija, ki deluje 24 ur na dan)
Društvo za nenasilno komunikacijo - 031 546 098
Ženska svetovalnica – krizni center - 031 233 211

Kaj storiti, če smo žrtve nasilja?

Nobena žrtev nasilja ni za nasilje, ki ga trpi kriva sama! Nobena žrtev niti s svojim početjem ni odgovorna, niti ni nasilja izzvala! Krivda in odgovornost za nasilje je vedno na strani storilca.

Če doživljamo nasilje, se po pomoč lahko obrnemo na policijo, lokalne centre za socialno delo ali na nevladne organizacije.

Društvo Ženska svetovalnica - 031 233 211 (krizni center, 24h/dan)

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja – 080 11 55 (24ur/dan)

Društvo za nenasilno komunikacijo - 031 546 098

Zavod Emma – 080 21 33

Društvo življenje brez nasilja - 031 393 614

Krizni centri za otroke in mladostnike

Namenjeni so otrokom in mladostnikom od 6. do 18. leta starosti, ki se znajdejo v akutni stiski, zaradi katere je nujna izločitev iz okolja, v katerem bivajo. Krizni center za otroke (KCO) Palčica v Grosupljem je namenjen najmlajšim, od 0 do 6 leta starosti. V krizne centre se po pomoč zatečejo otroci in mladostniki, ki so v kakršnikoli stiski, ki je v domačem okolju ne morejo razrešiti: nevzdržne razmere doma (psihično in fizično nasilje, spolne zlorabe, alkoholizem staršev…), upor staršem zaradi različnih razlogov, zavrnitev s strani staršev, čustvena prizadetost, adolescentna kriza, problemi v povezavi s šolo ... Bivanje v KCM je prostovoljno. Krizni centri za mlade delujejo neprekinjeno 24 ur na dan. Trajanje namestitve traja do tri tedne, v izjemnih primerih pa je možno tudi podaljšanj.

Materinski domovi, organizirani v okviru centrov za socialno delo

Materinski domovi so namenjeni za pomoč materam z mladoletnimi otroki do 14 leta starosti, nosečnicam, porodnicam ter samskim ženskam, ki so se znašle v trenutni ali dalj časa trajajoči stiski, in nimajo druge možnosti bivanja. Materinski domovi omogočajo bivanje in nudijo tako pomoč za reševanje prehodne stiske, kot tudi dolgotrajnejšo pomoč.

Varne hiše

Varne hiše nudijo ženskam in otrokom, ki doživljajo kakršnokoli obliko nasilja (psihično, fizično ali spolno) možnost umika in nastanitve. Predstavljajo varen prostor, kamor se lahko zatečejo in ob podpori svetovalk na novo uredijo življenje. Lokacija varnih hiš je tajna.

FIZIČNO IN DUŠEVNO ZDRAVJE

Kaj je fizično in kaj je duševno zdravje?

Fizično zdravje se nanaša na dobro počutje telesa in vključuje prakse, ki ohranjajo in krepijo njegovo funkcionalno zmogljivost. Po drugi strani pa se duševno zdravje nanaša na psihološko in čustveno počutje posameznika. Razumevanje in skrb za obe razsežnosti sta bistvena elementa splošnega dobrega počutja. V nadaljevanju bomo raziskali praktična spoznanja in strategije za spodbujanje celostnega pristopa k zdravju ter uravnoteženega življenjskega sloga.

Zakaj naj mi bo mar?

Mladostništvo predstavlja ključno obdobje v vašem življenju: je obdobje velikih možnosti in pomembnih odločitev, ki bodo vplivale na vaše življenje v prihodnosti. Skrb za boljše telesno in duševno počutje je pomemben vzvod za uresničitev vaših želja v otipljivo realnost.

Kako drugače?

Preproste tehnike za obvladovanje stresa in tesnobe:

- Globoko dihanje: z globokim in počasnim dihanjem umirimo živčni sistem ter zmanjšamo stres in tesnobo.
- Meditacija pozornosti: Z meditacijo razvijamo pozornost, da ostanemo prisotni in zmanjšamo zaskrbljenost zaradi prihodnosti.

- Redna telesna vadba: Izvajanje telesne dejavnosti sprosti endorfine in poveča odpornost.
- Zdrava prehrana: Upoštevanje uravnoteženo prehrane podpira dobro duševno in čustveno počutje.
- Družabne povezave: Krepljenje močnih družbenih vezi omogoči, da si zagotovimo čustveno podporo v težkih trenutkih.
- Pozitivno razmišljanje: Preprečevanje negativnih misli in preoblikovanje v bolj pozitivno luč.
- Iskanje strokovne pomoči.

Kam po pomoč v duševni stiski?

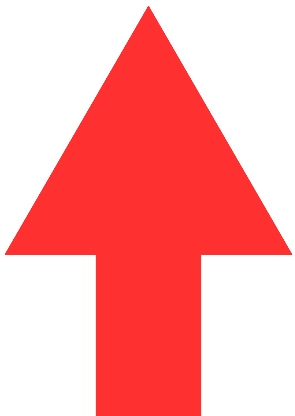
Klic v duševni stiski:

Telefon Samarijan in Sopotnik, 116 123 (brezplačno, 24 ur na dan)
http://www.telefon-samarijan.si
TOM telefon za otroke in mladostnike, 116 112 (brezplačno, vsak dan med 12. in 20. uro)
https://e-tom.si

Zasvojenost s prepovedanimi drogami:

NIJZ, Program za preprečevanje odvisnosti, 02/332 72 51, 02/333 12 56, 031 744 494, 051 301 221
https://nijz.si/programi/program-za-preprecevanje-in-obravnavo-zasvojenosti-pogovorimo-se/
info.pogovorimose@nijz.si

Društvo Projekt Človek, 01/542 37 46
https://www.projektclovek.si/kontakti/
uprava@projektclovek.si

Združenje DrogArt, 041 730 800
https://www.drogart.org/droge/
svetovanje@drogart.org

Društvo Stigma, 014301205
info@drustvo-stigma.si
https://drustvo-stigma.si/

Zasvojenost z alkoholom:

Društvo Žarek, 040/790 345
www.drustvo-zarek.si
info@drustvo-zarek.si

Anonimni alkoholiki Slovenije, 069 665 478
https://www.aa-slovenia.si
info@aa-slovenia.si

Zavod Samarijan, Karitas (program Vrtnica), 059 02 77 88
https://www.zavodsamarijan.si/vrtnica/vrtnica/
info@zavodsamarijan.si

Program za mlade Izberi sam, 01 439 72 70
https://www.izberisam.org/
info@izberisam.org

POMEN FIZIČNEGA ZDRAVJA

Uravnotežena prehrana:

Skrbite za raznoliko in uravnoteženo prehrano. V obroke vključite raznoliko sadje, zelenjavo, polnozrnata žita in puste beljakovine, da telesu zagotovite nujno potrebna hranila.

Hidracija:

Ohranite hidracijo z vsakodnevnim pitjem zadostne količine vode. Voda je bistvenega pomena za prebavo, krvni obtok in splošno dobro počutje.

Redna telesna vadba:

Vključite redno telesno dejavnost v svojo rutino. Prizadevajte si za vsaj 150 minut zmerno intenzivne vadbe na teden, ki lahko vključuje dejavnosti, kot so hoja, ples ali šport.

Kakovosten spanec:

Prednost namenite zadostni količini spanja. Vsako noč si prizadevajte za 7-9 ur kakovostnega spanca, da telesu omogočite okrevanje in pomlajevanje.

Obvladovanje stresa:

Razvijte učinkovite tehnike obvladovanja stresa. Naj gre za meditacijo, globoko dihanje ali ukvarjanje s hobiji, poiščite dejavnosti, ki pomagajo blažiti stres.

Redni zdravstveni pregledi:

Načrtujte redne zdravstvene preglede pri zdravstvenih delavcih_kah. Redni pregledi in preiskave lahko zgodaj odkrijejo morebitne zdravstvene težave, kar omogoča pravočasno ukrepanje.

Redni zdravstveni pregledi:

Odpovedujte se uporabi tobaka, saj predstavlja resno tveganje za zdravje. Če se odločite za pitje alkohola, to počnite zmerno, da zaščitite svoje splošno zdravje.

Zaščitite svojo kožo:

Zaščitite svojo kožo z uporabo kreme za zaščito pred soncem, da preprečite poškodbe zaradi sonca. Zaščita kože prispeva k dolgoročnemu zdravju in dobremu počutju.

Redni ginekološki pregledi:

Za mlade ženske so pomembni redni ginekološki pregledi. Načrtujte obiske pri zdravstvenih specialistih za preglede, preventivno oskrbo in pogovore o reproduktivnem zdravju.

Ostanite informirani:

Bodite seznanjeni z zadevami, povezanimi z zdravjem. Zavedajte se pomena cepljenja, pregledov in preventivnih ukrepov za zagotavljanje dobrega počutja.,

varne (spolne) prakse:

Prakticirajte varne in sporazumne odnose. Če ste spolno aktivni, uporabljajte zaščito in kontracepcijska sredstva, da preprečite neželeno nosečnost in zmanjšate tveganje za spolno prenosljive okužbe (SPO).

Redni samopregledi testisov:

Mladi moški naj bodo proaktivni pri skrbi za zdravje testisov. Spoznajte in izvajajte redne samopreglede testisov, da zgodaj odkrijete morebitne nepravilnosti.

Rodnost in načrtovanje družine:

Pridobite znanje o rodnosti in metodah načrtovanja družine. To razumevanje posameznikom omogoča sprejemanje informiranih odločitev, ki so v skladu z njihovimi reproduktivnimi cilji, in jim omogoča večji nadzor nad načrtovanjem družine.

DISKRIMINACIJA

Kaj je diskriminacija?

Diskriminacija je vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.

Zakaj naj mi bo mar?

Mladi Romi in Rominje bi se morali aktivno zavzemati za boj proti diskriminaciji, saj je ta tesno povezana z ohranjanjem njihovega kulturnega ponosa, z zagotavljanjem enakih možnosti za izobraževanje in poklicno udejstvovanje, s spodbujanjem enotnosti skupnosti in s spodbujanjem dobrega duševnega počutja. Z aktivnim spopadanjem z diskriminatornimi praksami ne prispevajo le k vključujoči prihodnosti, v kateri so njihovi glasovi slišani in spoštovani, temveč postanejo tudi opolnomočeni vzorniki svojim vrstnikom in prihodnjim generacijam. Odpravljanje diskriminacije mladim Romom omogoča, da se zavzemajo za svoje pravice, slavijo svoje kulturne prispevke ter se globalno zavzemajo za pravičnost in poštenost.

Kako drugače?

V Sloveniji je diskriminacija prepovedana. Varstvo pred diskriminacijo je zagotovljeno na različnih področjih družbenega življenja, pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti ter v drugih pravnih razmerjih na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju, ne pa tudi v zasebnih razmerjih med različnimi posamezniki. Velja pa tudi za pravne osebe, če se okoliščine, ki bi lahko bile podlaga za diskriminacijo, po vsebini lahko nanašajo na te osebe.

Kam se lahko obrnemo?

Zagovornik načela enakosti: 080 81 80, gp@zagovornik-rs.si
Varuh človekovih pravic: 080 15 30, info@varuh-rs.si

IZOBRAŽEVANJE IN ZAPOSLOVANJE – SOCIALNA AKTIVACIJA

Kaj je socialna aktivacija?

Socialna aktivacija je transformativni pristop, katerega cilj je mlade Rome opremiti z bistvenimi socialnimi veščinami, povečati motivacijo in spodbujati funkcionalne sposobnosti reševanja problemov. Namen je očiten: omogočiti posameznikom, da se lažje približajo trgu dela in presežejo ovire pri izobraževanju in zaposlovanju.

Zakaj naj mi bo mar?

Skrb za socialno aktivacijo je ključnega pomena za celostni razvoj, saj se moramo zavedati, da je za uspeh pri izobraževanju in zaposlovanju potrebna kombinacija tehničnih spretnosti in izpopolnjenih socialnih kompetenc. Z vlaganjem v družbeno aktivacijo si zagotovite praktična orodja, ki spodbujajo sposobnost premagovanja izzivov, obvladovanja zapletov in uspeha na izobraževalnem in poklicnem področju. Socialna aktivacija, ki temelji na resničnem svetu, obravnava praktične potrebe mladih Romov in odpravlja ovire, povezane s pomanjkanjem socialnih spretnosti in funkcionalnimi ovirami. Sprejemanje socialne aktivacije pomeni ustvarjanje vključujočih priložnosti, spodbujanje socialnih omrežij in izkoriščanje motivacijskih strategij, ki so bistvene za napredek. S poudarkom na praktični uporabi ta pristop zagotavlja praktične izkušnje in dragocena spoznanja za premagovanje življenjskih zapletov ter krepi odpornost ob soočanju z izzivi.

Kako drugače?

Izobraževanje in zaposlovanje opolnomočita mlade Rome in Rominje ter jim zagotovita znanje in spretnosti, potrebne za sprejemanje informiranih odločitev, uveljavljanje svojih pravic in dejavno sodelovanje pri družbenem razvoju.

Izobraževanje in zaposlovanje spodkopavata stereotipe in napačna prepričanja o sposobnostih romske skupnosti. To služi kot močno orodje za odpravljanje predsodkov in poudarjanje različnih talentov v skupnosti.

Izobraževanje in zaposlovanje sta poti do ekonomske neodvisnosti. Z izobraževanjem in smiselno zaposlitvijo lahko mladi Romi_nje prispevajo k svojim gospodinjstvom in skupnostim ter tako prekinejo krog ekonomske odvisnosti.

Izobraževanje in zaposlovanje spodbujata socialno vključenost, saj romskim posameznikom_icam omogočata interakcijo z različnimi skupnostmi. To spodbuja razumevanje, odpravlja ovire in prispeva k oblikovanju bolj vključujoče družbe.

Izobraženi in zaposleni posamezniki_ice imajo ključno vlogo pri razvoju skupnosti. Prinesejo lahko dragoceno znanje in vire ter tako prispevajo k splošni blaginji in napredku romske skupnosti.